

Diyarbakır damızlık sığır yetiştiricileri ve damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliği özelinde hayvancılık destekleri hakkında üretici görüşlerinin belirlenmesi

Determination of support benefit levels of diyarbakir cattle breeders and sheep and goat breeders association

Songül Akın¹, Abdurrahman Kara¹, Muhittin Tutkun²

¹Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, 21280, Diyarbakır

²Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Zootečni Bölümü, 21280, Diyarbakır

MAKALE BİLGİSİ

Geliş Tarihi: 27.10.2017
Revizyon Tarihi: 05.12.2017
Kabul Tarihi: 08.12.2017
Elektronik Yayın Tarihi: 30.04.2018
Basım: 15.05.2018

ÖZET

Dünyadaki bütün ülkeler, tarımsal ürünlerin stratejik öneminden dolayı tarım sektörlerini herhangi bir şekilde desteklemektedirler. Çünkü tarım yaşamın sürdürülmesinde stratejik bir sektördür. Tarım sektörünün gelişmesi ve sürdürülebilirliği için örgütlenme ve desteklemeler olmazsa olmazlar arasındadır. Tarımsal desteklemeler üretimde istikrar, kalitede iyileşme ve verimliliğin artırılması nedeniyle tarımsal gelirin artırılmasında önemli bir role sahiptir. Tarımsal destekler işletmelerin üretim ve gelir seviyelerinde önemli bir role sahip olmakla birlikte çeşitli üretim şubelerinde arz miktarına yansımada farklılıklar söz konusudur. Desteklenmelerin dağıtım şekli, türü ve üreticilerin bu desteklemelere ulaşabilmeleri nispetinde, başarısı da değişmektedir.

Bu çalışmada Diyarbakır Damızlık Sığır Yetiştiricileri (DSYB) ve Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'ne(DKKYB)üye 383 adetüye ve herhangi bir birliğe üye olmayan 379 hayvancılık yapan üretici olmak üzere toplamda 765 üreticiden anket yoluyla elde edilen veriler, analiz edilmiştir. Bu çalışmada, faydalanan hayvancılık destekleri, hayvancılık destek ödemelerinde karşılaşılan sorunlar, hayvancılık destek ödemelerinin etkin olması için öneriler araştırılmıştır. Araştırmada DSYB'ne üye üreticilerin % 82.90'ı, DKKYB'ne üye üreticilerin % 92.61'i gelirlerinin artmasında birliğin bir rolünün olmadığını görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca DSYB, DKKYB'ne üye ve üye olmayan üreticilerin etkin bir destekleme için en önemli noktanın destek miktarlarının artırılması noktasında aynı önem derecesinde hem fikir oldukları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hayvancılık Desteklemeleri, Yetiştirici Birlikleri, Üretici Gelirleri.

ABSTRACT

All countries in the world, they fully support the agricultural sector in any way due to the strategic importance of agricultural products. Because agriculture is a strategic sector for sustainable lifestyle. Agricultural support has an important role increasing of the agricultural income due to enhancing agricultural improvement, stability in the quality and increase productivity. Agricultural supports have an important role in production and income as well, diversity is concerned of reflection on the amount of supply in the various type of production. Distribution of support, type and reaching of the producers to support can vary in success.

In this study, 765 data obtained by the survey were analyzed both 383 members of Diyarbakir Cattle Breeders and Breeding Sheep and Goat Breeders Association, including 379 breeders who are not members of any association, a total of With this study, utilized livestock support, problems encountered and recommendations for effective livestock support payments were investigated. In the survey, 82.90% of DCBA and 92.61% of DBSGA members declared that there was no role for the association in increasing their incomes.. DCBA, DBSGA and Non-Members have concluded that the most important factor for effective support is the increased amount of support

Key Words: Livestock support, Breeders Associations, Producer revenues

1. Giriş

Pamuk Ülkemizde hayvancılığın sorunları ve çözüm önerilerine ilişkin yapılan çalışmalarda genel olarak örgütlenme, devlet destekleri, kaba yem üretimi, verimlilik, finansman ve girdi temini, pazarlamaya yönelik sıkıntılar, sütve hayvan fiyatları düzeyi veya dalgalanmalar, yayım faaliyetleri konularında problemlerin olduğu bilinmektedir [1, 2, 3].

Sorun sayısı bu kadar fazla olan sektörde üreticilerin korunması ve üretimin devamlılığı açısından örgütlenme son derece önemlidir. Çünkü örgütlenme kalkınmanın tüm toplum kesimleri ve sektörlerikapsamasını, refahın dengeli paylaşımını, kaynaklara ulaşımı, ortak davranış ve koordinasyonu, demokratik değerleri ve davranış kültürünü geliştiren yapılandırıcıdır. Bunun için de örgütlenme, özellikle tarımın ve kırsal topluluğun kendi kendine yardım edebilmesinde, kalkınmasında önemli işleve sahiptir [4].

Ülkemizde, hayvan yetiştiricilerinin ekonomik ve teknik örgütlenmesine yönelik girişimlerin sınırlı düzeyde kaldığı bilinmekle birlikte, ekonomik anlamda tarımsal amaçlı kooperatiflerin hayvansal üretim ve pazarlamadaki payının oldukça düşük olduğu bir gerçektir [5]. Ülkemizde tarımsal örgütlenmeler genellikle tabandan değil tavandan gelen bir hareket olarak karşımıza çıkmaktadır. Tıpkı 1995 yılında yürürlüğe girmiş olan yönetmelik ile kurulan Damızlık Sığırcı Yetiştiricileri Birlikleri (DSYB) veya Damızlık koyun Keçi Yetiştiricileri Birlikleri (DKKYB) gibi. Damızlık yetiştiricileri birlikleri hayvan yetiştiricilerinin tür ya da daire bazında bir araya gelerek yüksek verimli hayvanlar elde etmek için oluşturdukları organizasyonlar olarak tanımlanmaktadır [6,7].

Bu birlikler, gelişmiş ülkelerde kendi üyeleri tarafından yetiştirilen hayvanlara ait çeşitli verim denetimleri yaparak soy kütüğü kayıtları düzenlemektedirler [8]. İslah edilerek birim başına verimleri artırılmış olan hayvanlar, yetiştiricisine daha fazla kazandırdığı, devletinde ıslahı ve ıslah edilmiş hayvanları destekleyerek tarımın kalkınmasına katkıda bulunmaktadır. Ülkemizdeki Damızlık Sığırcı Yetiştiricileri Birlikleri (DSYB) veya Damızlık koyun Keçi Yetiştiricileri Birlikleri (DKKYB) gibi birliklerin tarım politikası aracı olarak görev yapmaktadır. Bu birliklerin güçlendirilmesi için ilgili hayvancılık desteklemelerinin birlikler üzerinden yapılması söz konusu olmuş sistemin iyi organize edilememesi ve uygulamadaki sıkıntılar nedeniyle bu uygulamadan günümüzde vaz geçilmiştir.

Bu çalışmada Birlikler üzerinden sağlanan desteklemeler hakkında üreticilerin karşılaştıkları sorunlar ve desteklemelerin etkin olması için üretici önerileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2. Materyal Ve Yöntem

2.1 Materyal:

Çalışma alanı olarak belirlenen DKKYB ile DSYB'ne üye olan ve hiçbir birliğe olmayan hayvansal üretim yapan işletmelerdir. Çalışmada analize esas teşkil eden materyal örneğe çıkan işletmelerden anket yoluyla derlenmiştir. Bunun yanı sıra Diyarbakır ilindeki resmi kurumların kayıtlarından da ikincil veriler olarak yararlanılmıştır.

2.2 Yöntem:

Türkiye'deki ve dolayısıyla Diyarbakır ilindeki tarım işletmelerinde muhasebe kayıtları tutulmadığından örneğe çıkan işletmelerle yüz yüze anket yapılmış, tarımsal ve sosyo-ekonomik çalışmaların birçoğunda olduğu gibi bu çalışmada da zaman kesiti verileri ile çalışılmıştır.

Tarım ekonomisi araştırmalarında incelenen popülasyonlar genellikle sonlu popülasyonlar olduğundan örnek büyüklüğünün belirlenmesinde basit tesadüfi örnekleme yönteminin sonlu popülasyonlar için geliştirilen aşağıdaki formülü kullanılmıştır [9].

$$n = \frac{N \times s^2 \times t^2}{(N - 1) \times D^2 + s^2 \times t^2}$$

Formülde;

n = Örnek büyüklüğü

s = standart sapma

t = Güven sınırına dair cetvel değeri

N = Popülasyon (örnekleme çerçevesi) büyüklüğü
N(DKKYB):2125, N(DSYB):2045

D = Ortalamanın yüzdesi olarak kabul edilebilir hatayı göstermektedir.

DKKYB ile DSYB'ne kayıtlı olan yetiştiricilere ait destekleme ödemelerine esas küçükbaş ve büyükbaş hayvan sayıları dikkate alınarak örneklemede kullanılan parametreler hesaplanmıştır

Toplanan verilerin analizi aşamasında değerlendirme dışı tutulabilecek tutarsız anketler olabileceği düşünülerek hesaplanan asgari örnek büyüklüğünün %5 fazlası alınarak anket yapılacak işletme sayısı küçükbaş yetiştiricileri için 216 ve büyükbaş yetiştiricileri için ise 167 olarak hesaplanmıştır.

Çalışmada birlik üyesi olmayan yetiştiricilerle de anket yapılması öngörüldüğünden her iki birlik üyesi yetiştiriciler toplamı 383 (= 216+167) alınmıştır fakat saha çalışmalarında 379 üreticiye ulaşılabilmektedir. Böylece saha çalışmaları sırasında DKKYB üyesi işletmelerden 219 işletme ve DSYB'e üye 167 işletme ve herhangi bir birliğe üye olmayan işletmelerden de 379 işletme olmak üzere toplam 765 işletme ile anket çalışması yapılmış ve bunların tamamı değerlendirilmiştir.

Derlenen bilgilerin bilgisayara girişi yapılmadan önce kontrolü yapılarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Veriler bilgisayara girilirken tekdüzeliği sağlamak için anket verilerinin bilgisayara girişi için hazırlanan kodlama anahtarı ile veri girişlerinin yapılacağı ve önceden hazırlanan EXCEL sayfaları kullanılmıştır. Bilgisayar ortamına girişleri tamamlandıktan sonra verilerin, analizlerden önce dökümü alınarak hatalı girişler kontrol edilmiş ve düzeltilmiştir.

İstatistiki analizlerde işletmelerin mevcut durumlarının ortaya konmasında tanımlayıcı istatistik yöntemler kullanılmıştır. Birliğe üye olan yetiştiricilerin bu üyelikleri nedeniyle sağlanan faydalar ile varsa hoşnutsuzlukların ve yetiştiricilikle ilgili sorunların derecelendirilmesinde 1-5 ölçeği kullanılmıştır. İncelenen her bir konuda 1-5 ölçeğine göre verilen puanlar, bu puanı veren yetiştirici sayısı ile çarpılarak derecelendirme puanları elde edilmiş olup, bu şekilde hesaplanan puanların da toplamdaki yüzde karşılıkları hesaplanarak en büyükten en küçüğe doğru sıralanmıştır. İncelenen konuların önem derecesine göre sıralanmasında toplamdaki % paylarının yanı sıra, verilen puanların ortalama ve standart hataları hesaplanmış, incelenen konuların önem dereceleri hesaplanan bu ortalama puanların büyükten küçüğe doğru sıralanması ile de belirlenmiştir.

3.Araştırma Bulguları

Araştırma kapsamına alınan üreticilerin 167 tanesi Diyarbakır DSYB'e, 219 tanesi DKKYB üyesidir. 379 adet üretici ise hayvancılık yapan fakat yetiştirici birliklerine üye olmayan üreticilerdir. Yaş tarımsal faaliyetlerin yürütülmesinde, üretici tutum ve davranışlarının belirlenmesinde önemli bir faktördür [10] Bu nedenle çalışmada konu araştırılmış ve DSYB'ne üye üreticilerin yaş ortalaması 43,74, DKKYB'ne üye üreticilerin yaş ortalaması 48.13, birliklere üye olmayan üreticilerin ortalaması 46,61 olduğu görülmüştür. DSYB'inde eğitimi olmayanların oranı % 45, DKKYB'inde %57.53 ve üye olmayan üreticilerde % 57,51'dir. Gruplar arasındaki eğitim düzeyindeki farklılıkların bilimsel anlamda tesadüfi olmadığı tespit edilmiştir (p=0.049). Diğer tüm eğitim düzeylerinde DSYB üyelerinin eğitim düzeylerinden fazla olduğu gözlenirken, DKKYB üyelerinin tüm eğitim gruplarında eğitim düzeylerinin diğerlerinden düşük olduğu gözlemlenmiştir (Çizelge 1).

Çizelge 1. Üreticilerin demografik yapısı

	Üyelik durumu		Çiftçi yaşı		
	Sayı	%	Sayı	Ortalama	
DSYB	167	21,8	DSYB	166	43,74
DKKYB	219	28,7	DKKYB	219	48,13
Üye Değil	379	49,5	Üye Değil olmayan	378	46,61
Total	765	100,0	Toplam	763	46,42
Eğitim durumu					
	DSYB	DKKYB	Üye olmayan	Toplam	
Eğitimi olmayanlar	76	126	218	420	
İlköğretim mezunu	69	82	129	280	
Lise mezunu	15	7	21	43	
Üniversite mezunu	7	4	11	22	
Toplam	166	219	378	765	
$X^2=12.632$ p=0.049					

Desteklemeler tarım politikası aracıdır. Tarımsal desteklemelerin uygulanması sırasında karşı karşıya kalınan problemlerin bertaraf edilebilmesi için yerel tarım işletmelerinin yapısal problemlerinin, hedef kitlenin sosyoekonomik ve demografik niteliklerinin iyi bir şekilde analiz edilmesi ve desteklemelerin sürekli, yeterli miktarda olması gerekmektedir. Desteklemelerin çiftçilerin üretim kararları üzerinde etkili olması kendisinden beklenen bir sonuçtur.

Araştırma kapsamına alınan üreticilere hayvancılık desteklerinin üretim kararlarını etkileyip etkilemediği sorulduğunda DSYB'ne üye üreticilerin %92.30'nun, DKKYB'ne üye üreticilerin % 87.70'nin, Üye olmayanların %96.80'inin desteklemelerin üretim kararları üzerinde etkili olmadığını söylemişlerdir (Çizelge 2).

Çizelge 2: Desteklemelerin üretim kararlarını etkileme durumu

	DSYB		DKKYB		Üye olmayanlar	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	7	7,70	24	12,30	6	3,20
Hayır	84	92,30	171	87,70	180	96,80
Toplam	91	100	195	100	186	100
$X^2 = 10,872 p = 0,04$						

Tarım politikasının ve desteklemelerin genel amaçları içinde gelir amacı vardır. Gelir amacı ile rasyonel ve etkin çalışan bir işletmede, bir çiftçinin bütün bir yıl boyunca istihdamı esas alınmaktadır [11]. Araştırma kapsamına alınan DSYB'ne üye üreticilerin % 82.90'ı, DKKYB'ne üye üreticilerin % 92.61'i gelirlerinin artmasında birliğin bir rolünün olmadığını düşündükleri görülmüştür. Oysa Amasya'da DSYB'inde yapılmış benzer bir çalışmada Üye olan işletmelerdeki işletmecilere “Gelirinizin artmasında DSYB'nin rolü olduğuna inanıyor musunuz?” sorusu yöneltilmiş ve %93,83'ü gelirinin artmasında ADSYB'nin rolü olduğunu belirttikleri görülmüştür [12]

Çizelge 3: Gelirin artmasında birliğin rolü

	DSYB		DKKYB	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	26	17,10	15	7,30
Hayır	126	82,90	190	92,61
Toplam	152	100	205	100

Tarımsal üretimin sürdürülebilirliği ve üretim kapasitesinin artırılması her geçen gün önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelirlerinin artmasında birliğin rolünün olduğunu söyleyen üreticilere bu artışı nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda DSYB'ne üye üreticilerin % 52'si hayvan sayısını arttırdığını, %24'ü yem bitkisi ekmeye başladığını %8'i bina yatırımı yaptığını %16'sı elde edilen gelir artışını tarım dışı alanlara aktardığını belirtmiştir. DKKYB'ne üye üreticilerin % 46.15'i hayvan sayısını arttırdığını, % 7.70'i bina yatırımı yaptığını % 46.15'i elde edilen gelir artışını tarım dışı alanlara aktardığını belirtmiştir (Çizelge 4). DKKYB'ne üye üreticilerin %46.15'nin gelirlerini tarım dışı alanlara aktarmaları küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin geleceği hakkında olumsuz bir durum olarak yorumlanmıştır.

Çizelge 4: Gelirin üretim planlarını etkileme durumu

	DSYB		DKKYB	
	Sayı	%	Sayı	%
Hayvan sayımı arttırdım	13	52	6	46,15
Yem bitkisi ekmeye başladım	6	24	0	0
Bina yatırımı yaptım	2	8	1	7,70
Tarım dışı alanlara aktardım	4	16	6	46,15
Toplam	25	100	13	100

Tarımsal destekleme politikası belirlenirken üreticilerin de buna destek vermesi, destekleme sisteminin daha demokratik bir şekilde yürümesi için önemlidir. Bu şekilde devlet tarafından uygulanan desteklemelerde üreticiler de sistemden bir ölçüde sorumlu olacaklarından tarımsal desteklemelerin ülke tarımına ve üretici gelirine faydaları artacaktır [13]. Bu açıklamaların ışığında hayvancılık desteklemelerinde Birliklere üye üreticilerden “hayvancılık desteklerinde karşılaşılan problemleri” derecelendirmeleri istenmiştir. DSYB'ne üye üreticiler birinci sıraya “başvurular zaman alıcı ve zoru”, ikinci sıraya “desteklerin zamanında ödenmemesini”, üçüncü sıraya “bankaların ödemelere el koymasını” koydukları görülmüştür. DKKYB'ne üye üreticilerin birinci sıraya “destekler zamanında ödenmemesini”, ikinci sıraya “başvurular zaman alıcı ve zoru”, üçüncü sıraya “bankaların ödemelere el koymasını” koydukları görülmüştür (Çizelge 5).

Çizelge 5:Hayvancılık desteklerinde karşılaşılan problemler

		Destekler Zamanında Ödenmiyor		Başvurular Zaman Alıcı ve Zor		Bankaların Ödemelere El Koyması	
		DSYB	DKKYB	DSYB	DKKYB	DSYB	DKKYB
Hiç(0)	sayı	43	80	34	60	40	60
	%	32.34	41.45	26.00	33.10	48.00	60.00
Nadiren (1)	sayı	8	8	14	28	1	1
	%	6.02	4.15	11.00	15.50	1.21	1.00
Bazen(2)	sayı	3	5	2	5	1	1
	%	2.25	2.60	1.60	2.80	1.21	1.00
Sıklıkla (3)	sayı	3	11	14	11	5	2
	%	2.25	5.70	11.00	6.06	6.10	2.00
Daima (4)	sayı	76	89	67	77	35	36
	%	57.14	46.10	51.04	42.54	42.68	36.00
Toplam skor		245.83	210.85	251.36	209.44	192.65	100.00
Önem sırası		2	1	1	2	3	3

DSYB, DKKYB'ne üye ve üye olmayan üreticiler etkin bir destekleme için en önemli noktanın destek miktarlarının artırılmasını önermektedirler. DSYB'ine üye üreticilerin ikinci sıraya "Destek ödemeleri buzağı başına yapılmalı", üçüncü sıraya "Süt desteği kalite ve hijyen odaklı olmalı", dördüncü sıraya "destekler zamanında ödenmeli" ve beşinci sıraya "Süt mevsimsel olarak desteklenmeli" önerisini koydukları görülmüştür. DKKYB'ne üye üreticilerin ikinci sıraya "destekler zamanında ödenmeli" üçüncü sıraya "**Destek ödemeleri buzağı başına yapılmalı**", dördüncü sıraya "Süt desteği kalite ve hijyen odaklı olmalı" ve beşinci sıraya "Süt mevsimsel olarak desteklenmeli" önerisini koydukları görülmüştür. Üye olmayan üreticiler etkin bir destekleme için en önemli noktanın destek miktarlarının artırılmasını koyarken, beşinci ve en son sıraya DSYB, DKKYB'ne üye üreticiler gibi "Süt mevsimsel olarak desteklenmeli" önerisini koydukları görülmüştür. Yukarıdaki veriler ışığında Destek miktarının artırılması her üç grup içinde son derece önemli görülmektedir.

4.Sonuç

Yapılan bu araştırmada DSYB'ne üye üreticilerin %92.30'nun, DKKYB'ne üye üreticilerin % 87.70'nin, üye olmayanların %96.80'inin desteklemelerin üretim planları üzerinde etkili olmadığı görüşünde oldukları tespit edilmiştir.Araştırma kapsamına alınan DSYB'ne üye üreticilerin % 82.90'ı,DKKYB'ne üye üreticilerin % 92.61'i gelirlerinin artmasında birliğin bir rolünün olmadığını görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Bu durum birlikler konusunda üreticilerin olumlu bir kanaatlerinin olmadığı şeklinde yorumlanmıştır.

DSYB, DKKYB'ne üye ve üye olmayan üreticilerin etkin bir destekleme için en önemli noktanın destek miktarlarının artırılması noktasında aynı önem derecesinde (ilk sırada) hem fikir oldukları görülmektedir. DKKYB'ne üye üreticilerin desteklemelerde karşılaşılan problemler kısmında desteklemelerin zamanında yapılmamasını en önemli problem olarak gördükleri ve desteklemelerin etkin olarak yapılabilmesi içinde "desteklemelerin zamanında yapılması" önerisini ikinci en önemli öneri olarak sundukları görülmüştür. Destek ödemelerinin zamanında yapılması gerektiği çünkü üreticiler için zamanında yapılmayan ödemelerin son derece önemli bir sorun olduğu sonucuna varılmıştır.Destekleme politikalarının, çoğu zaman desteklemelerin yetersiz olması, süreklilik arz etmemesi veya zamanında yapılmaması bu politikaların etkinliğini azaltmaktadır. Tarımsal destekleme politikaları uygulanırken karşı karşıya kalınan problemlerin çözülebilmesi için işletmelerinin yapısal problemlerinin, hedef kitlenin sosyo-ekonomik ve demografik niteliklerinin iyi bir şekilde analiz edilmesi ve desteklemelerin sürekli, yeterli miktarda olması gerekmektedir.

6. Kaynaklar

- [1] Çetik, S., 1997. İzmir İlinde Hayvancılığın Geliştirilmesinde Kooperatiflerin Rolü, Hayvancılıkta Örgütlenme Sorunları Sempozyumu, İzmir.
- [2] Olgun, A., Artukoğlu, M., 1998. Süt Üreticilerinin Örgütlenme ve Pazarlama Durumları ile Sorunları Üzerine Bir Araştırma, E.Ü. Araştırma Fonu Proje Raporu, Proje No:1996-ZRF-16, İzmir.
- [3] Demirbaş, N., Karagözlü, C., Akbulut, N. 2002. Dünya ve Türkiye'de Süt Hayvancılığı ve Süt Ürünleri Sanayii- İstanbul Ticaret Odası Yayını Yayın No: 2002/7171. ISBN 975-512-612-0 İstanbul. Net Ltd. Şti. İstanbul.
- [4] IRFO, 2008. Kapasite Geliştirme Programı Eğitim Seti Başvuru Notları, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü Yayınları, Aralık 2008, Ankara.
- [5] Çıkın, A., Mercan, M., Kızıldağ, N., 1997. Hayvancılık Sektöründe Kooperatiflerin İşlevleri ve Sorunları, Hayvancılıkta Örgütlenme Sorunları Sempozyumu 27-28 Kasım, İzmir.
- [6] Kumlu, S., 2000. Hayvancılık Örgütleri, Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği Yayınları, Yayın No:2, Ankara.
- [7] Pekel, E., Ünalın, A., 1997. Türkiye Süt Sığırcılığının Geliştirilmesinde Damızlık Hayvan Yetiştiricileri Birliklerinin Rolü, Hayvancılıkta Örgütlenme Sorunları Sempozyumu, s:126-133, 27-28 Kasım, İzmir.
- [8] Çetin, H., 1997. Damızlık Sığır Yetiştiriciliğinde Yeniden Yapılanmanın ve Örgütlenmenin Önemi, Hayvancılıkta Örgütlenme Sorunları Sempozyumu, s:115-125, 27-28 Kasım, İzmir.
- [9] Çiçek, A., Erkan, O. 1996. Agricultural Economy Research Sample and Sampling Method, pp 209 pp .Gaziosmanpaşa University Faculty of agriculture Publishing, Tokat, Turkey.
- [10] Köksal, Ö., 2009. Organik Zeytin Yetiştiriciliğine Karar Verme Davranışı Üzerinde Etkili Olan Faktörlerin Analizi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi, Ankara.
- [11] İnan, İ.H., 2006. "Tarım Ekonomisi ve İşletmeciliği" Genişletilmiş ve Yenilenmiş Altıncı Basım, Yayın Kodu : ISBN 975-93281-0-0, Avcı Ofset, İstanbul.
- [12] Özdoğru, T., 2010. Amasya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinin Yöre Çiftçilerine Ekonomik Etkilerinin Analizi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi, Ankara.
- [13] İnan ve Gaytancıoğlu, 1999. "Tarımsal Desteklemede Üretici Örgütlerinin Rolü" TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Dünyada ve Türkiye'de Tarımsal Desteklemelere Yeni Yaklaşımlar Kongresi" s.235-241, Ankara.